

HELA
SVERIGE.

Hela Sverige
ska leva!

HELA SVERIGE SKA LEVA FYRBODAL

MEDLEMSBLAD
NR 1-2, 2022

I mer än 30 år har riksorganisationen Hela Sverige Skall Leva (HSSL) arbetat med lokal utveckling och landsbygdsfrågor. Målet är enkelt: balans mellan stad och land. Balans har vi uppnått när det finns lika goda utvecklingsmöjligheter på landsbygden och i städerna, och dit har vi en bit kvar. För att nå vårt mål arbetar vi på två fronter, stärka lokalt och påverka nationellt.

Att stärka våra medlemmar, de lokala utvecklingsgrupperna så som samhällsföreningar, byalag, hembygdsföreningar och idrottsföreningar är grunden för vår verksamhet. I Fyrbodals länsavdelning finns ca. 160 medlemsföreningar och vi blir gärna flera! På nationell nivå finns även 30 medlemsorganisationer som delar våra värderingar och stöttar Hela Sverige Skall Levas verksamhet på nationell och regional/länsnivå. Exempel på dessa är: Lantbrukarnas riksförbund LRF, Omställningsnätverket, Studieförbundet Vuxenskolan, Svenska Jägareförbundet och Unga på Landsbygden med flera. Eftersom många beslut på nationell nivå påverkar den lokala nivån är det viktigt för oss att påverka nationellt. Vi vill vara en kommunikationskanal mellan våra medlemmar och de som har makt att påverka samhällsutvecklingen. Fyrbodals länsavdelning finns till hands för stöd och rådgivning till våra lokala utvecklingsgrupper i Fyrbodal. Vi samordnar och driver gemensamma frågor, har kontakt med myndigheter och organisationer på Fyrbodal och Västra Götalandsnivå. Har din förening frågor eller funderingar så tveka inte att ta kontakt med någon i styrelsen, vi skall hjälpa till efter bästa förmåga!
Sprid medlemsbladet inom din förening!

Foto: Maria Brun

UPPMANING!

Vet du med dig att någonting förändrats i din förening så glöm inte att meddela oss så vi kan uppdatera våra register.

Ta en kontakt med Carina Thorstensson Styrelsen HSSL Fyrbodal
carina@smedgard.se
070 391 16 17

HSSL FYRBODAL KALLADE TILL ÅRSMÖTE DEN 22 MARS PÅ LJUNGSKILE FOLKHÖGSKOLA

ÄNTLIGEN KUNDE VI HA ETT FYSISKT ÅRSMÖTE

Så vi hade längtat efter detta. 12 tappra personer deltog på mötet varav 4 deltog via länk. Tänk vad bra det fungerar med den nya tekniken. Ordf. Christer Johansson hälsade välkommen till årsmötet för HSSL Fyrbodal och till ordförande för mötet valdes Christer Johansson. Sedvanliga årsmötesförhandlingar genomfördes enligt plan och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret 2021. För år 2022 beslutades bland annat om verksamhetsplan och budget.

I VERKSAMHETSPLANEN BESKREVS BLAND ANNAT

- Deltagande i styrelsemöten inom riksorganisationen och inom HSSL VG (fd LUVG, lokal utveckling i Västra Götaland)
- Ansvara för utgivande av medlemsblad som vi efter beslut vid styrelsemöte i december 2019 har distribuerat via mejl och via Postnord till de adressater som vi fortfarande saknar mejladresser till. Arbetet med att uppdatera medlemsregistret är en ständigt pågående process och vi vill påminna om vikten av att ni meddelar när era kontaktuppgifter ändras.

Styrelsen från vänster: Eivor Johansson, Christer Johansson, Maria Brun, Camilla Johansson, Jan Hognert, Inger Fogelberg Deltagare på länk som saknas på bild: Victor Rombrant, Carina Thorstensson, Helena Svensson, Victor Wöhlecke
Foto: Anna Hjelm

- Vi fortsätter att arbeta för att vi ska vara synliga hos kommuner, regionen, bibliotek, studieförbund m.fl.
- Vi planerar för en fortsättning och utvidgning av biokolprojektet så att HSSL Fyrbodal blir en samarbetspartner när det gäller att uppmuntra till nya innovativa idéer om hur vi på olika sätt kan utnyttja den för landskapet Dalsland så viktiga skogsråvaran.
- Under år 2022 fortsätter vi att i samarbete med olika lokala aktörer arrangera aktiviteter om hur man tillverkar biokol.
- Vårt huvudtema för år 2022 kommer att vara runt frågor om bosättning på landsbygden.
- Vi kommer att delta i styrelsemöten inom HSSL VG (fd LUVG Lokal utveckling Västra Götaland) och där vi ser fram emot ett fortsatt bra samarbete.

TILL STYRELSEN OCH ÖVRIGA FUNKTIONER FÖR 2022 VALDES

ORDFÖRANDE

Jan Hognert, Munkedal

LEDAMÖTER

Camilla Johansson, Uddevalla

Inger Fogelberg, Åmål

Maria Brun, Åmål

Christer Johansson, Färgelanda

Vakant

Vakant

Anna Hjelm, Lysekil, adjungerad ledamot invald av styrelsen vid ett senare styrelsemöte.

REVISORER

Anne Sörqvist, Åmål, sammankallande

Elsie Hellström, Strömstad (*tidigare i valberedningen*)

Lars Hognert, Tanum, revisorssuppleant

ERSÄTTARE

Sindre Skansen, Mellerud

Viktor Rombrant, Lysekil

Carina Thorstensson, Munkedal

George Hellgren, Strömstad

Daniel Tesfay, Vänersborg

Monika Andersson, Lysekil

Vakant

ÖVRIGA VAL

Vid det konstituerande styrelsemötet som genomfördes samma dag efter årsmötet gjordes följande kompletterande val:

Vice ordförande:

Camilla Johansson, Uddevalla

Kassör:

Christer Johansson, Färgelanda

Adjungerad sekreterare i styrelsen

Eivor Johansson, Färgelanda

JAN – NY ORDFÖRANDE

Foto: Anna Hjelm

JAN HOGNERT, MUNKEDAL

Från mars i år vald som ordförande i HSSL länsavdelning Fyrbodal.

Jag är verksam som arkitekt i eget företag sedan drygt 40 år, även om att jag trappat ned en hel del.

Bedriver sommartid en liten Bed & Breakfast i mitt gamla föräldrahem. Trevligt att få servera gästerna frukost och samtidigt berätta om bygden och dess historia.

Tidigare varit kommunalråd och kommunstyrelseordförande i Munkedals kommun.

Mitt intresse för landsbygdsutveckling började redan i slutet av 80-talet, där mitt engagemang framför allt varit på boende- och etableringsfrågor på landsbygden. De varierande möjligheter som ges i stad och nära stad, kustbygd, landsbygd och glesbygd har en stor spännvidd och sträcker sig över alla samhällsområden. Samtidigt som vi är beroende av varandra.

Jag har varit projektledare för ett antal EU-projekt, som bland annat berört utvecklingsfrågor inom kultur och historia. Hur betydelsefull vår kultur och historia är för vår utveckling. Självkänslan för oss där vi kan känna samhörighet och mening även i ett historiskt perspektiv. I projekten deltog också projektpartner från våra grannländer Norge och Danmark.

Under två programperioder satt jag som representant för näringslivet i Leader laggrupp för Norra Bohuslän. Är för närvarande valberedare för ideella sektorn i Leader laggrupp Framtidsbygder.

Jag är medlem i styrelsen för Företagarnas lokalförening i Munkedal, där jag var ordförande under några år.

Bor i villa på landsbygden med fru och 4 katter, 3 utflugna barn.

Eftersom jag trappat ned på både politik och arbete har jag nu mer tid att ägna mig åt intressen som jag brinner för. Jag tror att mina erfarenheter kan komma till nytta i styrelsearbete för HSSL.

BIOKOLPROJEKTET

Under april månad genomfördes ytterligare en informationsträff med demonstration av tillverkning av Biokol. Denna gång i Ljungskile.

Nu planerar vi för deltagande på Glupsk på Dalsland, Fengersfors bruk 27 – 28 augusti. En mäsas med mycket!

Läs mera på [GLUPSK - \(glupskpadalsland.se\)](http://GLUPSK-(glupskpadalsland.se))

BEVILJAT STIMULANSBIDRAG

Sunds Byalag i norra delen av Dals Eds kommun har beviljats 5000 kr i stimulanspengar till projekt Boulebana som mötesplats för åretrunt- och fritidsboende i byn samt upprustningen av slaktbod till att också kunna användas som möteslokal i byn.

Grattis och lycka till med ert arbete för att få byn att leva!

ANSÖK OM STIMULANSPENGRAR TILL FÖRENINGENS NÄSTA PROJEKT

**Sotenäs Fältrittklubb
Lerdals Byalag
Omställning Strömstad
Bäckefors Hembygds-
och Framtidsförening
Sörbygdens samhällsförening
Vikens Byalag, Dals Långed
LEA Kosteröarna
Ärtemarks byalag**

Föreningar som beviljats stimulanspengar.

Hur fungerar det?

Föreningar kan söka max 5 000 kr till projekt/verksamhet som gynnar bygden. Projektet ska genomföras inom 12 månader. Utbetalning sker mot redovisning av kvitton över utgifter, ideella arbetstimmar och en kort skriftlig rapport samt gärna foto. För mera information om Stimulanspengar kontakta Christer Johansson, telefon 070 6013084

Ansökan med e-post till fyrbodal@helasverige.se

Beskriv projektet/verksamheten samt total budget och sökt belopp. Bifoga föreningens stadgar och senaste årsberättelse. Glöm inte föreningens namn och ev. hemsida samt kontaktpersons namn, postadress, telefon och e-postadress. Uppge i vilken kommun föreningen finns. Ansökan kan skickas löpande tills stimulanspengarna är slut. Förstagångsansökan prioriteras.

NOMINERA ÅRETS LOKALA GRUPP I FYRBODAL

År 2022 är andra året som Länsavdelningen Fyrbodalen uppmärksammar våra lokala grupper genom att dela ut ett pris på 5 000 kr. Priset går till den grupp som på ett engagerat och framgångsrikt sätt arbetar för sin bygd.

Denna grupp kommer länsavdelningen i sin tur att nominera till riksorganisationens utmärkelse "Årets lokala grupp".

Läs mera - Hela Sverige

Har du frågor eller funderingar kring ansökan om stimulanspengar eller nominering av Årets lokala grupp i Fyrbodalen?

Kontakta oss gärna: fyrbodal@helasverige.se eller Jan Hognert mobil 073 – 14 09 395

AKTUELLT FRÅN RIKSORGANISATIONEN FÖR HSSL

I år, två år försenat på grund av pandemin, kunde Landsbygdsriksdagen genomföras i Jönköping den 20 – 22 maj. Landsbygdsriksdagen är en av Europas största mötesplatser för lokal utveckling och landsbygdsfrågor. I år deltog drygt 700 personer som under dagarna samlas för att lära nytt, utbyta erfarenheter och inspireras av varandra.

Under dagarna fick deltagarna ta del av ett fantastisk fint program med inspirationsresor där olika verksamheter presenterades, ett brett seminarieprogram, prisutdelning till Hela Sveriges Stora Land-Stipendium, Sveriges Grymmaste Håla samt Årets lokala utvecklingsgrupp.

[Läs mera på - länk hemsida HSSL riks](#)

Som utställare medverkade 24 företag och organisationer med kunskaper som är intressanta för landsbygdsutvecklare på lokal nivå. Där fanns specialister inom finansieringsfrågor, bredbandsfrågor, studieförbund, Sveriges Lantbruksuniversitet, Leaderområden, statliga verk som

kan regional utveckling och specialister på ungdomsfrågor. Många tillfällen för frågor, dialog och resonemang.

Landsbygdsriksdagen har alltid handlat mycket om politik, så även i år. Det är valår och under en av dagarna deltog partiföreträdare för Landsbyggsdialog. Denna dialog samt landsbygdspolitiken analyserades senare av Marcus Oskarsson, politisk kommentator i TV 4.

Sammanfattning i en mening är att: Landsbygdsfrågorna har aldrig varit så heta som nu!

Nästa Landsbygdsriksdag arrangeras i maj 2024 i Nyköping. Kanske några från just er lokala utvecklingsgrupp önskar delta? Mera information kommer i medlemsbrevet och på [Hela Sveriges hemsida – länk](#).

Nedan kommer några referat från de inspirationsresor som deltagare från Fyrbodals deltog i

ANDELSÄGD SOLCELLSPARK I TRANÅS

Foto: Viktor Rombrant. Bredstorp solcellspark Tranås.

Under en utav inspirationsresorna (Landsbygdsriksdagen 2022) besökte vi Bredstorp solcellspark i Tranås vilken blev klar och driftsattes hösten 2020. Solcellsparken byggdes av Tranås Energi och består utav 3756 paneler som anlagts på en yta om 3,5 hektar. Senare då solcellsparken driftsattes övergick ägandet av solcellsparken till Bredstorp Sol Ek. förening. Det som gör solcellsparken något unik är just att den är andelsägd vilket innebär att medlemmarna i Bredstorp Sol Ek. har köpt andelar i solcellsparken där varje andel kostat 1100 kr vilket motsvarar 100 kWh/år.

Totalt finns det 11 200 andelar, där andelsägare som mest kan köpa andelar som motsvarar 80 % av deras årsförbrukning. En av fördelarna med att bli andelsägare i en solcellspark är förstås att man själv slipper sätta upp solcellspaneler vilket alla gånger inte är möjligt beroende på hur man bor. En annan fördel skulle kunna sägas vara att man slipper stå för underhållet vilket Tranås Energi står för.

Annat som kan sägas om den här solcellsparken är att den anlades på skogsmark som inte ansetts vara särskilt värdefull. Från första början var det tänkt att ett vindkraftverk skulle byggas men detta var inte möjligt då byggandet av just ett vindkraftverk inte gillades av markägare. Att människor motsätter sig anläggandet av vindkraftverk i närheten av där man bor är inte ovanligt vilket många nog känner till. Men om fler projekt liknande detta genomförs där människor kan köpa andelar och eventuellt sälja sitt överskott av energi, kanske fler människor skulle vara positiva till både solcellsparker men även vindkraftverk. På så vis skulle också fler kunna bidra direkt, till en ännu större andel förnyelsebar energiproduktion i Sverige.

Läs mer på tranasenergi.se

Text: Viktor Rombrant, HSSL Fyrbodals

LANDSBYGDSDIALOG, FRAMGÅNGSRIKT REDSKAP FÖR LOKAL UTVECKLING I VÄRNAMO KOMMUN.

Landsbyggsdialog, framgångsrikt redskap för lokal utveckling i Värnamo kommun. Syftet med temaresa 4 var att belysa hur Värnamo kommun genom sitt koncept för hur en landsbyggsdialog kan genomföras har fått till en bra dialog och ett framgångsrikt arbetat för att utveckla landsbygderna. Som en bekräftelse på sitt arbete utsågs år 2016 Värnamo kommun till Årets kommun.

Inom Värnamo kommun finns 16 olika orter på landsbygden som man har dialog med. Varje år träffar man representanter för 4 orter.

Så här går det till:

1. De som bor på orten besvarar ett frågeformulär om vad de vill att man ska prata om.
2. Tjänstepersoner från de olika verksamheterna som berörs av svaren i frågeformuläret deltar i dialogmötet på orten tillsammans med kommunstyrelsens ordförande och övriga kommunalråd.
3. Arbetsgrupper bildas under kvällen med personer från orten och från kommunen som arbetar vidare med de områden som ortsborna anser vara prioriterade.
4. Kommunens arbetsgrupp gör en uppföljning och beslutar om insatser, tur i byn, fördelning av medel och förslag till förbättring.
5. Under våren träffas landsbygdsrådet som består av representanter från samtliga orter och dialoger genomförs.

Mål

Ett av kommunens övergripande mål är delaktighet. I landsbyggsdialogen får medborgarna möjlighet att direkt påverka de kommunala verksamheterna i samverkan med tjänstepersoner och politiker.

En orsak till framgångarna tror jag beror på att på Tekniska Förvaltningen har kommunen en mycket engagerad och kunnig medarbetare som håller ihop alla projekt och kontakter både med föreningslivet och berörda myndigheter samt en person som ansvarar för alla bidragsansökningar och redovisningar. Projekten finansieras inte bara med medel från kommunen utan med ideellt arbete och olika former av bidrag såsom tex Leader medel.

Något som jag också noterade var att kommunen aldrig säger nej till något av de önskemål som framförs. Inte ens om man redan i förväg vet att det inte går att genomföra utan man tar upp det till diskussion.

Ett exempel på landsbyggsdialog är den som genomfördes i Bor hösten 2019. Diskussionen handlade då om att utvidga de olika motionsstråken, skötseln av multispor-

tarenan och önskemålen kring en isbana mellan arenan och pumptrackbanan. Status "Förbifart Bor" diskuterades också. Mycket av detta har förverkligats.

Här är en länk till de olika projekt som genomförts genom landsbyggsdialogen:

[Landsbyggsdialog i Värnamo kommun](#)
[Multisportarena i BOR](#)

Förutom stoppet vid högstadieskolan i Bor besökte vi följande platser.

Gällaryd

Här har ortsborna inom ramen för landsbyggsdialogen startat en digital lanthandel. Det som från början var tänkt som service för pensionärerna har utmynnats i att bli något som utnyttjas av barnfamiljer och andra fast boende. Projektet bygger på ett samarbete med ICA handlaren i Bor och ideella krafter. Noteras kan att här har man lyckats att få projektmedel via en stiftelse som Växjö stift förvaltade.

Bor

Här fikade vi hos Malin i det gamla stationshuset där hon driver sitt café i gamla mysiga lokaler med både servering och försäljning av bl a lokalproducerat.

[Stationshuset i Bor](#)

Här berättade också Sofia Björk om sin resa som entreprenör och influencer boende på landsbygden

[By Björk](#)

Tännö

Efter en god lunch berättade arkeolog Annie Rosén om fyndet av det gamla svärd som den 8-åriga Saga gjorde då hon badade i sjön Vidöstern sommaren 2018. Svärdet är runt 80 centimeter långt och ligger i en träskida tillverkad av aspträ. Svärdsskidan har kol 14-daterats och visat sig komma från Vendeltiden, 650-770 år efter Kristus. Historien om flickans svärdfynd har fått mycket större internationell spridning än här hemma i Sverige. Det har uppmärksammats av både BBC, CNN och The Guardian.

Här berättar också Adam Svensson om hur han kom på idén till det som idag blivit världens längsta simlopp i öppet vatten. I början på augusti månad arrangeras, **Vidösternsimmet**, en sträcka på drygt 21 km från Osudden i norr till sundet Vittaryd i söder.

Åminne

Resan avslutas med att vi besöker det gamla bruket i Åminne. Den vackra bruksmiljön används flitigt, bland annat till bröllop, after work, julmessa, fisketävlingar med mera. [Åminne bruk](#)

Lite kuriosita från vår resa är att vi åkte i den buss som tillhör Svenska Handbollslandslaget.

Text: Eivor Johansson, HSSL Fyrbodal

RESA I BIOSFÄROMRÅDE ÖSTRA VÄTTERBRANTERNA.

Foto: Jan Hognert

Morgonstund har guld i mun, så även denna morgon när vår resa till "Smålands Toscana" och Äppledalen börjar. Första stoppet sker på Brunstorps gård strax norr om Huskvarna där Jönköpings kommun har en genbank för äldre svenska äppelsorter.

Resan fortsätter till Äppledalen och Vistakulle, där familjen Knutsson bedriver äppelodling med mera. Förutom försäljning av äpplen bedriver gården också utveckling och försäljning av kompletterande produkter såsom cider, vin och sprit till krogar och restauranger.

Färden går vidare till Röttle by, som varit bebodd sedan tidig medeltid. Den strida ån gav möjlighet till sågar och kvarnar. Läget vid Vätterns strand gav också möjlighet till en hamn.

Efter att vår chaufför tagit oss vidare på ett mästertligt sätt med den stora bussen på små slingrande vägar hamnade vi på Lupiners gård. En gård som funnits i släkten under många generationer. Idag bedrivs gården med färskötsel med en liten gårdsbutik av Hanna och Joachim Lupiner. Fären ser till att hålla marken öppen vilket bidrar till den fantastiska mångfalden i naturen. Försäljning av lammkött och skinn.

Vid sista besöket på Grafitgrå fick vi mycket inspiration på vad många nyanser i grått kan ge. Här produceras och säljs bland annat trädgårdsmöbler i betong, linnekläder och mycket annat, allt i gråa nyanser.

Sammanfattningsvis en inspirerande resa där sammanhållningen bland olika företagare gett framgång för alla. Imponerade att se hur deras kollegiala synsätt, istället att se varandra som konkurrenter, skapar framgång för en hel bygd.

Text: Solveig och Jan Hognert

UNGA PÅ LANDSBYGDEN

En av deltagande organisationer på Landsbygdsriksdagen var Unga på landsbygden som också delade ut priset till Sveriges grymmaste håla – Holsjunga, i Svenljunga Kommun. Syfte med priset är att få fler unga att uppmärksamma platsen – hålan – där de bor, på ett positivt sätt.

Unga på landsbygden ser tre fokusområden som de menar behöver angripas politiskt och i vardagen. Genom sitt arbete vill de utmana storstadsnormen, uppmana till vuxenvärldens attitydförändring gentemot unga på landsbygden och öka förutsättningarna för ungas organisering på landsbygden.

Nu ger sig Unga på landsbygden ut på landskapsturné sommaren 2022 med fokus på ungdomsfrågor.

Du möter dem den 29 juli i Munkedal och den 30 juli i Mellerud. Mera information kommer i lokalpressen så håll utkik!

[Följ Unga på landsbygden på Facebook](#)

NYTT LANDSBYGDSPOLITISKT PROGRAM FÖR HELA SVERIGE SKALL LEVA

”Leva i hela Sverige” är titeln på det uppdaterade Landsbygdspolitiska programmet där tankar och förslag till åtgärder som är viktiga presenteras. Dessa bygger frågeställningar som ofta återkommer.

Förslagen är:

1. Platssäkra alla beslut
2. Behåll en större del av naturresursernas värde där de produceras
3. Fler hyresrätter i landsbygder
4. Inför landsbygdslånet till bostäder
5. En välfärd att lita på i hela landet
6. Närvarande blåljuspersonal
7. Service där människor bor
8. Digitalisering kräver 100 procents uppkoppling

[Klicka här för att läs mera om innehållet i förslagen](#)

AGENDA 2030. FÖR OSS OCH KOMMANDE GENERATIONERS SKULL

År 2015 antog världens regeringar en ny utvecklingsagenda, Agenda 2030, som är den mest ambitiösa planen för hållbar utveckling av världen som någonsin antagits. Världens ledare har lovat att uppnå de 17 globala målen till år 2030. Alla länder har därmed tagit på sig ansvaret att skapa en hållbar, bättre och mera rättvis värld. Utgångspunkten är alla de tre dimensionerna på långsiktig hållbarhet: ekonomisk, social och miljömässig. I Sverige har vi en nationell strategi – Sveriges genomförande av Agenda 2030

[Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling - Regeringen.se](#)

En temagrupp inom Hela Sverige Skall Leva har under 2021 och 2022 samlat in goda exempel som följer de 17 olika målen i Agenda 2030 och är tänkt som inspiration att agera på hemmaplan. Frågeställningarna är stora men om vi alla gör något i det lilla formatet blir den sammanlagda effekten stor!

I länken nedan kan du ta del av de goda exemplen och här finns två pågående arbeten inom Fyrbodal – Klimatnyttan med Biokol – HSSL Fyrbodals arbete med biokolsdemonstrationer för att sprida kunskapen om klimatnyttan med biokol och Biokol för värme och jordförbättring – Biokolspannan på Nuntorps gård som är ett gårdslokalt fjärrvärmeverk samtidigt som den producerar biokol för jordförbättring till gården och andra med höga krav på goda odlingssegenskaper.

[Klicka här för att läs mera](#)

Nu har föreningslivet och lokala aktiviteter börjat hämta sig efter pandemiåren. Har din förening aktiviteter planerade för hösten så är du välkommen att informera om dessa på vår hemsida. Sänd ett meddelande till fyrbodal@helasverige.se så publicerar vi gärna aktiviteten.

Trevlig sommar önskar
Styrelsen för HSSL Fyrbodal

För text och bilder ansvarar Maria Brun och Eivor Johansson om annat ej angivits.
Sammanställning av text och bilder, Carl Andersson.

Kontakta oss: Jan Hognert, tfn. 073 - 1409395, e-post fyrbodal@helasverige.se